

**ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ ФОРМУВАННЯ
ЕНЕРГЕТИЧНОЇ СКЛАДОВОЇ СТАЛОГО
РОЗВИТКУ РЕГІОНУ**

**БОНДАР К.В., К.Е.Н., ДОЦЕНТ,
ЛУТАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

У статті розглянута сутність сталого розвитку, визначені основні проблеми його енергетичного забезпечення. Визначені напрямки розвитку енергетичного потенціалу України.

In the article the essence of sustainable development is examined, the basic problems of its energy guarantee are determined. They are indicated of a trend in development of the energy potential of the Ukraine.

Постановка проблеми. В останні роки в зв'язку з погіршенням економічної ситуації і загостренням конкурентної боротьби як перед підприємствами України і Росії, так і державами в цілому виникає складна проблема забезпечення сталого розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній літературі можна зустріти понад 60 дефініцій «сталого розвитку» і його синонімів – «збалансованого розвитку», стійкого розвитку і стійкого збалансованого розвитку.

Вперше ідеї сталого розвитку згадувалися ще в роботах Мальтуса (1798 р.) і Мілля (1848 р.).

Початком сучасного застосування категорії «сталій розвиток» стала доповідь Г. Х.Бругланда «Наше загальне майбутнє» і його переклад на російську, і на українську мову. Основна ідея доповіді визначалася словосполученням «sustainable development», російською мовою – «воспроизводящее развитие», чи інший варіант – «устойчивое развитие».

Трактування «сталого розвитку» були дані Комісією ООН по розвитку й охороні навколишнього середовища, це “соціально-економічна й екологічна еволюція суспільства, що, забезпечуючи потреби нинішнього покоління, разом з тим не позбавляє майбутні покоління можливості задовольняти власні життєво необхідні потреби”

Ми вважаємо, що «сталій розвиток» - це «процес збалансованого розвитку економіки країни, регіону або підприємства при якому дотримуються основні екологічні критерії відтворення навколишнього середовища і враховуються інтереси як сучасного, так і наступних поколінь».

Теоретичні і практичні аспекти сталого розвитку були відображені в роботах російських і українських учених - Е.А. Бельтюкова, В.Ф. Бесєдина, В.Н.Гончарова, А.П. Гречаної, М.П. Денисенко, М.И.Малика, А.С. Музиченко, Э.Н. Рахліна, В.Г.Ткаченко, Л.И. Федулова, Е.В. Хлобистова, А.В.Чуписа, О.В. Шубравської та інших.

Основний матеріал дослідження. Однієї з важливих складових сталого розвитку будь-якої сучасної держави або регіону є достатнє забезпечення енергоносіями. За прогнозами, нафти на планеті вистачить не більше як на 25-50 років. Запаси нафти і газу на планеті розподілені не рівномірно (табл.1). Росія по запасах цього енергоресурсу займає 8 місце -4,5% , Україна тільки 52 місце -0,03%. Близько 100 держав зовсім не мають запасів нафти.

Таблиця 1

**Обсяги розвіданих запасів нафти на планеті
(оцінка 2008 р.)**

Місце	Країна	Нафта - розвідані запаси (барелей)
	<u>Всі</u> країни разом	1,331,000,000,000
1	Саудівська Аравія	264,300,000,000
2	Канада	178,800,000,000
3	Іран	138,400,000,000
4	Ірак	115,000,000,000
5	Кувейт	101,500,000,000
6	Об'єднані Арабські Емірати (ОАЕ)	97,800,000,000
7	Венесуела	79,140,000,000
8	<u>Росія</u>	60,000,000,000
52	Україна	395,000,000

По природному газу ситуація менш гостра – його запасів повинно вистачити на 60-70 років. У Росії запаси нафти складають близько 48 трлн. куб. м. (27,9 % світових запасів), а в Україні 1,1 трлн. куб. м. (0,64% світових запасів). Проте, з огляду на труднощі з транспортуванням газу, у країнах, що мають великі запаси газу, його вистачить на більший період: країнам Близького Сходу — 230 років, країнам Європи - 20 років, країнам Північної Америки — 10 років.

Стабільне функціонування ринків вуглеводнів, забезпечення ними безперервного постачання споживачам - це питання національної безпеки, як для розвинутих держав, так і країн, що розвиваються. Загострення боротьби з тероризмом у ведучому нафтовому регіоні - Близькій Схід, Перська затока, збройні конфлікти та антиурядові революції в Африці, а також нестабільність політичних режимів у Саудівській Аравії, Нігерії, Анголі, Венесуелі визначають економічну ситуацію на світових ринках нафти і природного газу.

Висновки та пропозиції. Вивчивши досвід найбільше технологічно розвинутих країн і роботи сучасних вчених можна узагальнено виділити наступні напрямки удосконалювання енергетичних ресурсів в Україні.

1. Використання сучасних технологій у всіх сферах економіки країни з метою більш економічного використання традиційних енергоносіїв (природний газ, нафта).

2. Пошук і використання відновлюваних джерел енергії, серед яких важливими є виробництво енергоносіїв біологічного чи походження біопалива: біодизель, біоетанол, біогаз. Україна має великий потенціал для виробництва сировини для таких енергоносіїв і його переробки. На жаль, велика частина сировини для біопалива вивозиться, а не переробляється, тому в Україні тільки близько 0,5% усього ринку палива зайнято біопаливом, у той час як у країнах Європи цей показник складає 7-10%.

3. З метою подолання відставання у використанні альтернативних джерел енергії в перспективі доцільно: розробити і прийняти відповідні законодавчі акти; на державному рівні сприяти залученню внутрішніх і зовнішніх інвестицій у новий

сегмент національної економіки; підготувати і прийняти нормативно-технічну документацію, сертифікацію і стандартизацію біосировини і біопалива; сприяти виходу біопалива на внутрішній і зовнішній ринки; законодавчо оформити створення інтегрованих агропромислових об'єднань, у яких виробники біосировини і її переробними на взаємовигідних умовах будуть робити і реалізовувати біопаливо.

4. Актуальність зберігає використання таких альтернативних джерел енергії як енергія сонця, вітру, геотермальної, припливів і відливів, води, водню й інших.

5. Для України великий інтерес представляють розробки, зв'язані з використанням метану з вугільних родовищ і шахт. Сучасні технології, що на практиці вже почали застосовуватися в найбільш розвитих країнах світу дозволяють робити видобуток такими способами: до початку виїмки вугілля з родовища; паралельно з його видобутком; на закритих шахтах, де видобуток вугілля вже не здійснюється.

6. Усі зазначені напрямки розвитку використання традиційних і альтернативних джерел енергії повинні бути підкріплені змінами в законодавстві і в державній економічній політиці. Насамперед, мова йде про пільги і преференції (оподаткування, амортизація, кредитування, держзамовлення та ін.) для підприємств що створюють нові технології, устаткування, паливо, а також для підприємств що їх використовують.

Література:

1. Ткаченко В.Г., Богачев В.И., Бондар К.В. и др. Аграрная реформа в Украине: результаты, проблемы перспективы завершения // Монография. Под общей редакцией профессора В.Г. Ткаченко и профессора В.И. Богачева. – Луганск: «Книжковий світ», 2006. – 228 с.

2. Ткаченко В.Г., Богачев В.И., Бондарь К.В. и др. Экономическая безопасность Украины в условиях рыночных трансформационных процессов /Монография. Ровеньки: МАПУ, ДНАУ, 2007. -337с.